

Отримано: 31 травня 2021 р.

Прорецензовано: 06 червня 2021 р.

Прийнято до друку: 09 червня 2021 р.

e-mail: nayka.diss@i.ua

DOI: 10.25264/2311-5149-2021-21(49)-19-24

Щабельська В. Г., Пологовська Ю. Ю., Бикова М. Д. Інноваційно-інвестиційний потенціал економіки України. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, червень 2021. № 21(49). С. 19–24.

УДК: 658.14

JEL-класифікація: O31, E20, F21,

ORCID-ідентифікатор: orcid.org/0000-0002-1874-4900

ORCID-ідентифікатор: orcid.org/0000-0002-9424-0819

ORCID-ідентифікатор: orcid.org/0000-0002-9213-2590

Щабельська Валентина Георгіївна,

кандидат географічних наук, завідувач кафедри географії
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Пологовська Юлія Юрївна,

викладач кафедри географії Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Бикова Марія Дмитрівна,

кандидат географічних наук, асистент кафедри туризму
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Поняття інноваційного та інвестиційного розвитку країни тісно взаємодіють і взаємно зумовлюють одне одного. Проблема інноваційно-інвестиційного потенціалу особливо актуалізується в країнах, що розвиваються й активно трансформуються, серед яких впливовим фігурантом на міжнародній економічній арені є Україна. Мета нашого дослідження полягає в аналізі й виокремленні центральних акцентів позиціонування питань інноваційно-інвестиційної привабливості економіки країни з орієнтацією на науково-довідкові праці, що відображають окресленість значених питань саме в закордонному або іноземно-таргетованому інформаційно-дослідницькому просторі. За останні роки (2014–2021 рр.) урядовими зусиллями зроблено вагомі кроки в напрямку до інтенсифікації інноваційних спроможностей України. Серед інвестиційних можливостей «України-2020» виокремлено сфери ІТ, агробізнесу, промисловості (важка промисловість, фешн-індустрія, аерокосмічна промисловість, автозапчастини, фармацевтика тощо), енергетики, нафтогазову нішу. Інноваційно-інвестиційний потенціал України є питанням першої необхідності під час планування розвитку зовнішніх векторів економіки. Сучасна політика уряду націлена на утвердження привабливого інвестиційного клімату держави, що помітно в економічному плануванні та стратегічних напрямках законотворчої й регуляторної діяльності. Залучення іноземних інвестицій є інструментом подолання дефіциту капіталу для забезпечення сталого економічного розвитку.

Ключові слова: інноваційний розвиток, інвестиції, іноземний капітал, економіка України, сталий розвиток.

Щабельская Валентина Георгиевна,

кандидат географических наук, заведующий кафедрой географии
Национального педагогического университета имени М. П. Драгоманова

Пологовская Юлия Юрьевна,

преподаватель кафедры географии Национального педагогического университета имени М. П. Драгоманова

Быкова Мария Дмитриевна,

кандидат географических наук, ассистент кафедры туризма
Национального педагогического университета имени М. П. Драгоманова

ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Понятия инновационного и инвестиционного развития страны тесно взаимодействуют и взаимно обуславливают друг друга. Проблема инновационно-инвестиционного потенциала особенно актуализируется в развивающихся и активно трансформирующихся странах, среди которых влиятельным фигурантом на международной экономической арене является Украина. Цель предоставленного исследования заключалась в анализе и выделении центральных акцентов позиционирования по инновационно-инвестиционной привлекательности экономики страны с ориентацией на научно-справочные источники, отражающие очерченность указанных вопросов именно в зарубежном или иностранно-таргетированном информационно-исследовательском пространстве. За последние годы (2014–2021) правительственными усилиями сделаны важные шаги в направлении по интенсификации инновационных возможностей Украины. Среди инвестиционных возможностей «Украина-2020» выделены сферы ИТ, агробізнеса, промышленности (тяжелая промышленность, фэшн-индустрии, аэрокосмической промышленности, автозапча-

стей, фармацевтики и т.д.), енергетики, нефтегазовую нишу. Инновационно-инвестиционный потенциал Украины является вопросом первой необходимости при планировании развития внешних векторов экономики. Современная политика правительства направлена на утверждение привлекательного инвестиционного климата государства, что заметно в экономическом планировании и стратегических направлениях законодательной и регуляторной деятельности. Привлечение иностранных инвестиций является инструментом преодоления дефицита капитала для обеспечения устойчивого экономического развития.

Ключевые слова: инновационное развитие, инвестиции, иностранный капитал, экономика Украины, устойчивое развитие.

Valentyna Shchabelska,

Candidate of Geographic Sciences, Head of the Department of Geography, National Pedagogical Dragomanov University

Iuliia Pologovska,

Lecturer of the Department of Geography, National Pedagogical Dragomanov University

Mariia Bykova,

Candidate of Geographic Sciences, Lecturer at the Department of Tourism, National Pedagogical Dragomanov University

INNOVATION AND INVESTMENT POTENTIAL OF THE ECONOMY OF UKRAINE

The concepts of innovative development and investment development of the country closely interact and mutually determine each other. The problem of innovation and investment potential is especially relevant in developing and actively transforming countries, among which Ukraine is an influential figure in the international economic arena. The purpose of the research provided was to analyze and highlight the central emphasis of positioning for the innovation and investment attractiveness of the country's economy with a focus on scientific and reference sources, reflecting the outline of these issues in the foreign or foreign-targeted information and research space. In recent years (2014-2021), within government efforts there have been made important steps towards intensifying the innovative capabilities of Ukraine. Among the investment opportunities "Ukraine-2020" the areas of IT, agribusiness, industry (heavy industry, fashion industry, aerospace industry, auto parts, pharmaceuticals, etc.), energy, oil and gas niche are highlighted. The innovation and investment potential of Ukraine is a matter of prime necessity when planning the development of external vectors of the economy. The current government policy is aimed at establishing an attractive investment climate for the state, which is noticeable in economic planning and strategic directions of legislative and regulatory activities. Attracting foreign investment is a tool to overcome the capital deficit to ensure sustainable economic development.

Key words: innovative development, investments, foreign capital, economy of Ukraine, sustainable development.

Постановка проблеми. Сучасний глобалізований та тісно інтегрований інтерактивний світовий економічний простір ставить свої вимоги до підходів щодо організації ефективної економічної діяльності на всіх рівнях. Питання інноваційного розвитку прямо пов'язане з інвестиційною привабливістю: з одного боку, пріоритетність у державній політиці підтримки інноваційних напрямків економіки приваблює інвесторів вкладати кошти в розвиток економік іноземних держав; з іншого боку, від наявного рівня інвестицій найбільше залежить інноваційний потенціал країни.

За останні роки урядовими зусиллями зроблено вагомі кроки в напрямку до інтенсифікації інноваційних спроможностей України. Так, 2016 р. було створено організацію UkraineInvest («Управління щодо сприяння інвестиціям України»), що є незалежним дорадчим органом, пріоритетним напрямком діяльності якого є залучення й підтримка прямих іноземних інвестицій (ПІІ), а також сприяння покращенню інвестиційного іміджу України (через акценти захищеності діяльності інвестора). Виконавчий директор організації UkraineInvest С. Цівкач заявляє, що для конкурентної спроможності України на світовому рівні в напрямку приваблення інвестицій необхідно застосовувати інноваційні підходи для просування інвестиційного потенціалу [9]. Отже, поняття інновацій та інвестицій тісно взаємодіють і взаємно зумовлюють одне одного. Важливо, що відповідно до Global Innovation Index Україна за результатами узагальнення діяльності 2019 р. увійшла до TOP-50 найбільш інноваційних країн світу, здобувши 47 місце [8].

Проблема інноваційно-інвестиційного потенціалу особливо актуалізується в країнах, що розвиваються й активно трансформуються, серед таких впливовим фігурантом на міжнародній економічній арені є Україна. Процеси інвестування в українську економіку закордонного капіталу позначені труднощами щодо неврегульованості й непрозорості правил налагодження економічної співпраці, через що Україна явно недоотримує ті інвестиційні кошти, що можуть стати джерелом форсованого інноваційного розвитку країни.

Одночасно з намаганнями побороти чинники, що стримують потік інвестицій до України, адміністрація країни заявляє про відкритість держави для інвесторів та створює позитивний маркетинговий імідж у цьому напрямку. Зокрема, 11 грудня 2020 р. в Києві вперше відбулася на перспективу щорічна конференція «Ukraine: Investment Harbor in the Time of Change». Захід було організовано Урядовим офісом «УкраїнаІнвест» за підтримки Програми USAID (Агентство США з міжнародного розвитку) «Кон-

курентна економіка України». У межах конференції відбулося колективне обговорення єдиної Стратегії залучення інвестицій в економіку України, що надалі має бути уніфікована й затверджена на офіційному рівні. Сучасна Україна є державою, що категоризується як ринок, що швидко розвивається (fast-growing market) [6]. На офіційному вебсайті Президента України питання інвестування в Україну є одним із топових. Узагальнюючи зроблене для покращення інвестиційної ситуації в Україні за 2020 р., В. Зеленський наголошує на історичній вазі імplementованих реформ і виокремлює:

- ухвалення законодавства про ринок землі;
- підвищення прозорості податкової системи;
- підтримку бізнесу доступними позиками;
- початок відкритої приватизації;
- підписання перших концесійних угод;
- запуск програми «Дія» – цифрової платформи для бізнесу та громадян, завдяки якій Україна опинилася серед провідних країн світу за цифровими паспортами та онлайн-сервісами [9].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Інноваційно-інвестиційний потенціал України є концептом, що сильно детермінується нормативно-правовими основами, котрі регулюють ведення бізнесу іноземними партнерами. Також сфера інновацій та інвестицій має виразний темпоральний аспект, у зв'язку з чим окреслення питання має відбуватися з чіткою орієнтацією на найновіші дослідження в цій ніші. Саме тому в представленій розвідці акценти зроблено на інформаційних джерелах за останні п'ять років.

У понятійному полі окреслення питань інновацій та інвестицій важливе місце займають праці щодо передумов інвестування в економіку України. Зокрема, швейцарсько-італійський колектив авторів [7] організував якісне дослідження із залученням десяти міжнародних експертів із питань відповідності економічної діяльності законодавчій базі. Усі долучені експерти мали значний досвід роботи з українським бізнесом чи викладання економічних дисциплін в Україні. Автори статті відповідно до висновків експертів наголошують на тому, що корупція в Україні глибоко інституціоналізована. А це створює не тільки перешкоди на шляху подолання проявів корупції, але й суттєво девальвує загальний інвестиційний клімат держави [7]. Окрім того, негативними проявами є уповільнене економічне зростання, політична нестабільність, слабкість інституційного регулювання щодо забезпечення нормального інвестиційного клімату [7].

Напрямок інноваційно-інвестиційного потенціалу України досліджувався, зокрема, у працях:

1) N. Chorna-Bokhniak та O. Ignatenko [2] – виділено ключові фактори ефективності системного підходу PLEDDG (Partnership for Local Economic Development and Democratic Governance Project – інвестиційно-дослідницький проєкт Federation of Canadian Municipalities, що фінансувався в Україні в період 2015–2020 рр. у межах Global Affairs Canada з метою впровадження інструментів інвестування на регіональному та муніципальному рівнях);

2) J. Langbein [4], [5] – проаналізовано східний і західний вектори інтеграції української економіки з наданням переваг західному – як найбільш прогресивному та ліберально організованому на протипагу стримувань чинникам російських інвестиційних традицій, що заважають країні розвиватися;

3) H. Zhao, K. Bliumska-Danko, X. Lu [19] – аналіз китайського напрямку інноваційно-інвестиційної колаборації двох країн, зокрема «China's «Belt and Road» initiative»; пріоритет сільського господарства, військової промисловості та галузей виробництва, особливо в ніші виготовлення двигунів і машинобудування загалом;

4) D. Cheney [1] – звіт на замовлення The World Bank щодо оцінки інноваційно-підприємницьких еко-систем України.

Однак має бути зазначено, що пошук саме іноземної літератури щодо дослідження питань інновацій та інвестицій був значно ускладнений невеликим обсягом розвідок, які можна було долучити для організації поточного проєкту. Більшість праць у цьому напрямку україномовна чи ж створена українськими науковцями. А ми в межах саме цієї розвідки акцентуємо все ж на англійських джерелах, щоб максимізувати об'єктивність оцінок та окреслити інвестиційні позиції України саме з точки зору зарубіжних візій.

Мета дослідження: проаналізувати, виокремити центральні акценти позиціонування питань інноваційно-інвестиційної привабливості економіки країни, орієнтуючись на науково-довідкові праці, що відображають окресленість зазначених питань саме в закордонному або іноземно-таргетованому інформаційно-дослідницькому просторі. Зазначена мета передбачає реалізацію таких **завдань дослідження:** 1) з широкого інформаційного поля, що торкається питань інноваційно-інвестиційного потенціалу економіки України, виокремити такі, котрі дають чіткі інсайти до розуміння проблеми не з фокусу українських національних візій, які часто можуть бути упереджено-оптимістичними чи пропагандистсько-перебільшеними, а натомість надати перевагу працям іноземних дослідників, котрі звертаються до питань категоризації української економіки в семантичному вимірі інноваційно-інвестиційної привабливості та ризиків;

2) проаналізувати й узагальнити також ті праці з питань інноваційно-інвестиційного потенціалу України, що таргетовані на іноземний дискурс і виконуються в межах реалізації іноземних економічно-дослідницьких проєктів в Україні; 3) намітити найближчі перспективи інноваційно-інвестиційного розвитку України через аналіз кроків держави в напрямку створення інвестиційно-привабливого іміджу.

У процесі підготовки цієї розвідки було використано такі **методи**:

- метод комплексного й функціонального аналізу поняття інноваційно-інвестиційного потенціалу економіки;
- вивчення законодавчо-регуляторної діяльності уряду щодо покращення інвестиційного клімату в Україні у фактичному й перспективному вимірах;
- аналіз нормативно-правових актів, програм, офіційних звітних матеріалів щодо інноваційно-інвестиційного потенціалу;
- метод опрацювання й інтерпретації статистичних даних;
- метод аналізу літератури з теми й узагальнення позицій щодо інновацій та інвестицій в Україні в парадигмі іноземного економіко-політичного науково-публіцистичного дискурсу;
- узагальнення та абстракції (під час формулювання висновків із проведеного дослідження та визначенні перспективних напрямків досліджень).

Виклад основного матеріалу. Серед інвестиційних можливостей (investment opportunities) України-2020 виокремлено сфери ІТ, агробізнесу (зокрема, з інноваційних – агротуризм), промисловості (важка промисловість, фешн-індустрія, аерокосмічна промисловість, автозапчастини, фармацевтика тощо), енергетики, нафтогазову нішу [8].

Офіційна брошура центрального органу з питань інвестицій в Україні – UkraineInvest – за 2020 р. узагальнює те, що вже зроблено в напрямку розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу економіки України [8]. Урядом здійснено роботу з демонополізації алкогольної індустрії, легалізовано видобуток бурштину, лібералізовано аерокосмічну галузь, розширено сферу приватизації підприємств (≥ 1000 державних підприємств, які будуть приватизовані в найближчі роки – унікальна можливість для іноземного бізнесу). Також удосконалено фінансову сферу (банківську систему було унормовано, знизилася інфляція, зменшився дефіцит поточного рахунку та державного бюджету, зменшилось відношення державного боргу до ВВП, тоді як валютні резерви значно зросли й перевищили 20 млрд дол.). У липні 2021 р. запуск ринку землі неминуче стане каталізатором значних інвестицій та підвищення продуктивності промисловості.

Активну інформаційну політику щодо підвищення інноваційного іміджу України й заохочення інвестиційної привабливості держави ведуть українські посольства. Зокрема, на сайтах посольств оперативно відображається пріоритетна інформація щодо інвестиційної сфери (наприклад, за зразок у межах нашого дослідження бралось Посольство України в Королівстві Норвегія).

Попри загалом позитивні тенденції розвитку інновацій та інвестицій в Україні, що спостерігаються в позитивній динаміці орієнтовно з 2014 р., D. Cheney [1] в офіційному звіті для The World Bank робить висновок, що в уряді України немає інституційної спрямованості на інновації. Вектори впливу й інструменти імплементації інноваційного розвитку, що детермінують інновації й інвестиції, розпорочені на багато міністерств та державних установ. Між ними бракує єдності, злагодженості діяльності через чіткий розподіл сфер відповідальності й жорстку координованість дій. Перспективними напрямками організації роботи щодо підвищення інтенсиву інвестиційної діяльності в Україні є розширення програм підтримки підприємництва, розвиток Наукового парку та програми підприємництва в КРІ.

Висновки про відповідні показники, що визначають інвестиційний потенціал України, можна робити з аналізу емпіричних досліджень з прогнозування інвестиційного розвитку за допомогою спеціальних економічних методів. Зокрема, мають значення в цьому сенсі експоненціальна модель згладжування Браун-Майєра, показник Херста для розрахунку інтегрального показника інвестиційного потенціалу, карти самоорганізації Кохонена – для групування країн за їхніми інформаційно-технологічними параметрами. Так, становлено, що насправді інвестиційний потенціал України зменшується з 2019 р. і дорівнює 0,6493 одиниць у 2020 р. та 0,6407 одиниць у 2021 р. через зниження показників, що описують людський капітал, інфраструктуру, технологічний розвиток та соціально-економічні умови. Технології мають значний вплив на інвестиційний потенціал України. Їхній вплив зростає щороку з 1,70 % до 5,17 % та 13,04 % відповідно між 2019 р. та 2021 р. За рівнем технологій з 2017 р. Україна входить до єдиної групи спільно з Іспанією, Румунією та Польщею. Зниження прогнозу інвестиційного потенціалу та позитивний вплив на нього рівня технологій дають можливість сформулювати пріоритетні напрямки розширення інвестиційного потенціалу на основі адаптації світових інструментів реалізації інвестиційної політики в умовах національної економіки [3].

Глава держави відзначив прогресивну роль ІТ-галузі [9]. Понад 100 світових гравців мають свої інноваційні потужності в Україні (рис. 1). Зокрема, відзначено співпрацюємо з компанією Microsoft, яка інвестує понад 500 млн дол. у розвиток хмарних сервісів в Україні. Пріоритетними вимірами тут є приваблення ІТ-виконавців у форматі аутсорсингу, розробка R&D центрів для глобальних компаній, компаній із програмування [1].

Рис. 1. Інноваційно-інвестиційний потенціал ІТ

Джерело: адаптовано автором на основі [8].

Наразі активно обговорюються з ЄС питання промислового безвізу, угоди про спільний авіаційний простір та вступу України до європейської енергетичної мережі ENTSO-E [9].

Децентралізація створила можливості для економічного розвитку певних територій, зокрема через залучення інвестицій. Полтавська та Запорізька обл., а також м. Вінниця вже прийняли стандарти залучення інвестицій [2]. Це приваблює інноваційні вектори розвитку для регіонів. А інноваційно розвинені регіони – це економічно розвинена країна з високим рівнем добробуту населення.

Висновки. Отже, інноваційно-інвестиційний потенціал України є питанням першої необхідності під час планування розвитку зовнішніх векторів економіки. Сучасна політика уряду націлена на утвердження привабливого інвестиційного клімату держави, що помітно в економічному плануванні та стратегічних напрямках законотворчої й регуляторної діяльності. Залучення іноземних інвестицій є інструментом подолання дефіциту капіталу для забезпечення сталого економічного розвитку (sustainable development). Однак це ще й активне залучення іноземних практик ведення бізнесу, що збагачує досвід процесуальної організації української економіки, ще почасти стримуваної радянськими штампами, що сьогодні є абсолютними анахронізмами й несуть загрозу. Під час аналізу актуальної літератури з теми виявлено достатньо обмежене коло наукових розвідок, організованих саме зарубіжними авторами з питань інвестиційних перспектив України. Розвиток цього напрямку не тільки дасть теоретичні орієнтири для побудови якісних стратегій інвестиційного таргетування, але й стане ще одним чинником популяризації інвестиційно позитивного образу України на світовій арені. Окрім того, варто розвивати напрямок позитивного позиціонування вигод ведення бізнесу іноземними партнерами на теренах України. Бо поки що наукове окреслення інвестиційного дискурсу в працях закордонних дослідників здебільшого в ракурсі «Чому не варто інвестувати в Україну», а не навпаки.

Найбільшими перешкодами для інвестування в Україну, що їх вдалося виявити під час аналізу питань інноваційно-інвестиційного потенціалу в працях зарубіжних науковців, є корупція, незахищеність інвесторів та адміністративні бар'єри, що заважають бізнесу. Вони часто є причиною того, чому очікування інвесторів перетворюються з позитивних на негативні. У той же час Україна приваблива для інвесторів завдяки своєму стратегічному географічному розташуванню. Значна кількість іноземних компаній уже зараз виявила бажання закріпитися на перспективному українському ринку товарів та послуг, щоб отримати

довгостроковий прибуток та доступ до доступної сировини й людського ресурсу – можливостей використовувати кваліфікований, але відносно недорогий людський потенціал. Тому необхідно в домінують ставити системний підхід до розвитку інвестиційної діяльності, що може бути досягнуто через централизовану цілісну політику в окресленому напрямку. Досвід розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу Туреччиною, Польщею та ряду інших східноєвропейських країн, що завдяки іноземним інвестиціям змогли перейти на якісно вищий рівень економічного розвитку, є гарними прикладами для наслідування.

Ключовими напрямками інноваційно-інвестиційної політики на найближчий час є посилення захисту прав інвесторів, стимулювання інвестицій у мале та середнє підприємництво, реалізація перспектив перенесення виробничих потужностей провідних світових компаній в Україну на взаємно вигідних умовах, посилення комунікації між регіонами України та світом, а також акцентування на успішних випадках іноземного інвестування в економіку України. Ціль на найближчу перспективу – увійти в ТОП-30 рейтингу Doing Business rankings in the near future (станом на 2020 р. Україна перебуває на 64 позиції рейтингу; порівняно з 2014 р., наприклад, цей показник покращився аж на 48 позицій). Очікуване прийняття Верховною Радою закону про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями також сприятиме покращенню інвестиційного клімату в Україні.

Література:

1. Cheney, D. (2017). Innovation and Entrepreneurship Ecosystem Diagnostic. Ukraine. *The World Bank*. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/126971509628933853/pdf/2-11-2017-14-55-6-UkraineInnovationandEntrepreneurshipEcosystemDiagnostic.pdf> (2021, May, 13) [in English].
2. Chorna-Bokhniak, N., Ignatenko, O. (2019). Implementation of Investment Instruments at the regional and municipal levels. Case study. *Federation of Canadian Municipalities; International Technical Assistance Project "Partnership for Local Economic Development and Democratic Governance"*. http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Case_Study_PLEDDG_Investments-ENG.pdf (2021, May, 21) [in English].
3. Kasianenko, V., Kasianenko, T., Kasaeva, J. (2020). Investment potential forecast and strategies for its expansion: case of Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*, 17(1), 329 – 347. [https://doi.org/10.21511/imfi.17\(1\).2020.28](https://doi.org/10.21511/imfi.17(1).2020.28) [in English].
4. Langbein, J. (2016). (Dis-)integrating Ukraine? Domestic oligarchs, Russia, the EU and the politics of economic integration. *Eurasian Geography & Economics*, 57(1), 19 – 42. <https://doi.org/10.1080/15387216.2016.1162725>
5. Langbein, J. (2020). Shallow market integration and weak developmental capacities: Ukraine's pathway from periphery to periphery. *Review of International Political Economy*, 27(5), 1126 – 1146. <https://doi.org/10.1080/09692290.2019.1657477> [in English].
6. Negyesi, P. (2006). Koreans invest in Booming Ukraine Market. *Automotive News Europe*. <http://europe.autonews.com/article/20060220/ANE/60217032/koreans-invest-in-booming-ukraine-market> (2021, May, 13) [in English].
7. Teichmann, F., Falker, M. C., Sergi, B. S. (2020). Extractive industries, corruption and potential solutions. The case of Ukraine. *Resources Policy*, 69, 101844. <https://doi.org/10.1002/csr.1411> [in English].
8. UkraineInvest. (2020). Invest in Ukraine Now. <https://norway.mfa.gov.ua/storage/app/sites/58/uploaded-files/4-ukrainenow-investment-brochure.pdf> (2021, May, 13) [in English].
9. Zelensky, V. (2020). Ukraine is open to the world as an investment harbor in the time of change. Official website of the President of Ukraine. <https://www.president.gov.ua/en/news/ukrayina-vidkrita-dlya-svitu-yak-investicijnagavan-u-chas-z-65513> (2021, May, 13) [in English].
10. Zhao, H., Bliumska-Danko, K., Lu, X. (2019). Under the "Belt and Road" initiative, the China and Ukraine governments should assume greater responsibility to promote trade. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*, 3(81), 30 – 39. <https://doi.org/10.32845/bsnau.2019.3.6> [in English].